

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
25.1.2019
Taltionumero
242
Diaarinumero
37/2/18

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 5.12.2017 nro 17/0725/2

Asian aikaisempi käsittely

Sosiaalilautakunnan alainen viranhaltija oli 12.12.2016 myöntänyt A:lle vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaista henkilökohtaista apua päivittäisiin toimiin enintään 11 tuntia päivässä seitsemänä päivänä viikossa.

Viranhaltija on 31.1.2017 tehnyt kielteisen päätöksen henkilökohtaisen avun jatkamisesta päivittäisiin toimiin 14.1.2017 alkaen.

Sosiaalilautakunta on päätöksellään 16.3.2017 (§ 4) hylännyt oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt A:n sosiaalilautakunnan päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua

suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan mainitussa laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Edelleen saman pykälän 4 momentin mukaan henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Asiassa saatu selvitys ja johtopäätökset

A:lla on diagnosoitu alaraajojen lievä halvaus, sarveiskalvon samentuma ja vapinaa. Hänen näkökykynsä on heikentynyt paljon. Hän tarvitsee toisen henkilön apua peseytymisessä, pukeutumisessa ja siirtymisissä eikä pysty syömään itse käsien vapinan vuoksi. Hän käyttää manuaalipyörätuolia. Asiassa ei ole riittävästi A:n vaikeavammaisuudesta henkilökohtaisen avun suhteen.

Henkilökohtaisen avun suhteen kielteisen päätöksen mukaan A:n käytös henkilökohtaisia avustajiaan kohtaan työnantajana on arvaamatonta, riskitäiteistä, uhkaavaa ja erittäin epäasiallista. Hän ei ohjeista avustajia vaan edellyttää näiden tietävän, mitä tehdä. Kun avustajat aloittavat avustamisen, A suuttuu, koska on toimittu ilman hänen ohjeitaan. A:n

käytös on epäjohtonmukaista ja tasapainotonta. Hän on joskus päivän puhumatta ja yhtäkkiä raivostuu ilman näkyvää syytä. Koulutetut, lähihoitajatutkinnon suorittaneet ja pitkän työkokemuksen omaavat avustajat ovat lähteneet itkien työvuorosta. Hoitopalvelujen johtaja kertoi työntekijöidensä mieluummin irtisanoutuvan kuin lähtevän avustamaan uudelleen A:ta. A on muun muassa käskenyt avustajaansa hieromaan sukulintään rasvalla tilanteessa, jossa ei ollut kyse lääkärin tai sairaanhoitajan määräämästä hoitotoimenpiteestä. Kaikkien henkilökohtaisten avustajien kertomukset A:n avustamisesta ovat olleet samansuuntaisia. Henkilökohtaiset avustajat ovat tämän vuoksi irtisanoutuneet usein vain muutaman kuukauden työssäolon jälkeen, usein jopa koeajalla. A:lle on tarjottu palveluasumista, mutta hän ei ole halunnut laitokseen.

Sosiaalilautakunnan hallinto-oikeudelle antamassa lausunnossa on täsmennetty, että A:lle on vuonna 2016 ollut kahdeksan henkilökohtaista avustajaa, jotka kaikki ovat irtisanoutuneet parin kuukauden työssäolon jälkeen. Henkilökohtaisen avun turvin A:n elämä ei mahdollistu vammaispalvelulaissa edellytetyllä tavalla.

Henkilökohtainen avustaminen edellyttää yhteistyökykyä ja -halua sekä avustajalta että avustettavalta. A:n henkilökohtaisten avustajien tiheä vaihtuvuus ja muu edellä selostettu olennaisilta osin uskottavana pidettävä selvitys osoittaa, ettei yhteistyö ole toiminut. Hallinto-oikeus katsoo tämän johtaneen tilanteeseen, jossa A ei haastavan käyttäytymisensä vuoksi ole pystynyt henkilökohtaista avustajaa käyttäenkään suoriutumaan niistä toiminnoista, joita varten avustajapalvelua on pyydetty. Hänen palvelutarpeisiinsa voidaan parhaiten vastata muilla asumispalveluilla, joita hänelle on myös tarjottu. Sosiaalilautakunnan päätöstä ei ole aihetta muuttaa. Virkavirheiden tutkiminen ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 § ja 8 c §

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja hänelle myönnetään henkilökohtainen apu.

Vaatimusten tueksi on esitetty muun ohella seuraavaa:

A ei ole itse irtisanonut yhtään avustajaa. Yksi avustaja lähti pois saatuaan epilepsiakohtauksen, toinen oli ulkomaalainen, jolloin ilmeni kieli-

vaikeuksia. Kolmas avustaja ei tehnyt niitä töitä, jotka hänen olisi kuulunut tehdä. Yksi avustajista muun ohella käytti kännykkää työaikana. A tuli hyvin toimeen viimeisimmän avustajansa kanssa. Vammaispalvelujen johtaja syyttää turhaan A:ta kaikesta. Asiassa on huomioitava, että A sairastaa neurologista sairautta, jonka vuoksi hänellä on huonompia päiviä. Kaikki avustajat eivät myöskään ole olleet lähihoitajia toisin kuin kunta väittää. Myös rasvausta koskeva väite on virheellinen. A:n äiti alkaa väsyä poikansa jatkuvaan auttamiseen. A on pyörätuolipotilas, jolla on myös heikko näkö. A:n avun tarve on 11 tuntia päivässä. A ei ole vaaraksi itselleen eikä muille.

Sosiaalilautakunta on antanut selityksen, jossa on muun ohella todettu olevan selvää, että A:lla on lukuisista sairauksistaan johtuen pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Oleellista on kuitenkin se, että henkilökohtaisen avunkaan turvin A ei suoriudu päivittäisistä toimistaan, eikä tällä palvelulla turvata hänen itsenäistä ja turvallista elämäänsä siten kuin vammaispalvelulaki edellyttää. A:lle on myönnetty viranhaltijan päätöksellä 09.02.2018 palveluasuminen palvelutalo -- tai johonkin muuhun yksikköön. A on kieltäytynyt tästä palvelusta.

A ei ole käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta vastaselityksen antamiseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo
oikeusneuvos

Leena Äärilä
oikeusneuvos

Mikko Pikkujämsä
oikeusneuvos

Timo Rabinä
oikeusneuvos

Antti Pekkala (t)
oikeusneuvos

Anna Heikkilä
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös

Jäljennös

A, maksutta

Turun hallinto-oikeus

Sosiaalilautakunta